

List izhaja vsak petek

in velja s poštnino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 s., za četrto leta 80 sold. — Kdor sam po-nj pošilja, plača 2 g. 50 s. Za ude nar. - pol. društva „Gorica“ je cena določena, kakor za druge naročnike. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. pri knjigarju Soharju na Travniku.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošljajo opravniku in sovredniku Antonu Laksarju, na Starem trgu (Piazza del Duomo) h. št. 361. Vse pošiljatve naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. Oznanila se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 s. če trikrat, 15 s.; za kolek vsakrat 30 s.

Direktne volitve so pred durmi

in prav blizo, čeravno niso še razpisane. To je gotovo, ako ne bi tudi vladni listi tega nam zagotavljali, več ali manj jasno. — Koga tedaj voliti in kako, to je za nas Goriške Slovence velevažno vprašanje. Velevažno vprašanje, pravim, ker odločiti se ima sedaj med *dvema* glavnima strankama v Avstriji boj, ki se že bije neprenehoma čez dvanajst let.

Glavni stranki ste do sedaj, izvzemši kratkih prenehlejev, gospodujoča liberalna nemška ali centralna ali *ustavoverna*, ker njej je sedanja ustava uzor vse popolnosti in pogoj vsega blagra za Avstrijo, pa do sedaj tlačena državno-pravna ali *federalna* stranka. Prva, nemška-liberalna, prezira pravice posameznih dežel in narodov, se ne zmeni za dejansko in zgodovinsko pravo, na katerem se je Avstrija krepka in mogoča osnovala, ona, da si pripoznava z besedo različne narode in dežele v Avstriji, v dejanji jih pa taji in zato zatira z vso zvižajo in močjo vsako samostojno gibanje nenemških narodov in dežel. Ona gospoduje že davno v Avstriji, neomejeno pa od časov Schmerling-ovih sem, očeta sedanje ustave. Da je Avstrija prišla tako daleč, da se poprašujemo, zamore li še Avstrija obstati ali ne, ima se tej stranki pripisati, ki sicer neprenehoma svojo ljubezen do domovine (Avstrije?) poudarja, (ko bi jej le kdo verovati hotel, sama sebi že tako ne veruje), dejansko pa ruši kamen za kamnom iz avstrijskega poslopja.

Tej gospodujoči stranki stoji nasproti

tako zvana državno-pravna, ker se poteguje za naravno, dejansko in zgodovinsko pravo posameznih dežel in narodov. Ona si je preverjena, da daljni obstanek Avstrije ni mogoč, razun na oni zgodovinski in naravni podlagi, na kateri se je Avstrija osnovala. Vsaka druga pot mora Avstrijo razrušiti, to je njeno trdno preverjenje.

Le-ti ste glavni stranki, ki se med seboj že toliko časa borite za svoja načela.

Kako pa to, da v primeri z nemškim narodom *ogromna večina* nenemških narodov in dežel ni zamogla do sedaj zmagati? — Zato, ker nenemška stranka ni bila prav zastopana, in temu je krivo deloma dejanska vlast, kojo nemška liberalna stranka v rokah ima, deloma njena zvižaja in prekanjenost, kateri je vsako sredstvo dobro, da le nasprotnika v sužnosti tišči, deloma dosedanja nepravilna volitvena postava sama na sebi, ki zagotavlja oni stranki gospodstvo in dejansko vlast a Avstriji, *veči del* pa je temu krivo, da je *ljudstvo slabo volilo* in si v deželne zборе izbralo take zastopnike, ki niso razmere svojih volilcev poznali, ki potem niso zamogli svoje volilce prav zastopati, ali pa celo so se volili taki zastopniki, ki so volilcev nar hujši protivniki v narodnem, gospodarskem in verskem obziru. Taki svojim volilcem protivni zastopniki se pomagali ustavovercem, kovati dežele in narode v še hujše spono, kakor so jih do ustavne dobe nosili. — Ni čuda, da je potem propala državno-pravna, federalna stranka skor v vsakem boju z nemško-liberalno ali ustavoverno.

Propala je sicer večkrat državno-prav-

na stranka v tem boju, ali ona se *ni razrušila*, temveč se tako ukrepila, da mogoča in trdna stoji skor v vsih avstrijskih deželah. In ravno zdaj je pripravljena pri direktnih volitvah se meriti z ustavoverno stranko in se nadeja, da bo tudi zmagala, ako bo le vsa opozicija edina in ako med-sobne, domače prepire na strani pusti. Ako bi sedaj federalna stranka propala, bati se je, da bo težko več ustala, in potem bo z zvezanimi rokami gledala, kako ustavoverna okrutnost z nogami tepta vsako pravo, narodno in versko. Boj prihodnji pomeni: ali pravica in resnica, ali pa krivica in laž.

Boj bo hud in težaven, nar hujši za Slovence. Do sedaj smo bili edini, ali v novejših časih se je odcepila tako zvano *zgolj narodna stranka*, ki je *vero izbrisala iz svojega programa*.

To je za tako majhen narod, kakor so Slovenci, velika nevarnost, da volitve izidejo v prid ustavovercev. Sicer nahajamo tudi pri Čehih, naših severnih bratih, tako stranko, imenujejo se Mladočehi, kakor pri nas Mladoslovenci. Ali češki narod je v političkem in vsakem obziru zrel narod, njegovi prvaki, tudi mlade stranke, se znajo premagati in se udajo, ko je domovina in narod v nevarnosti.

Tako delajo mladočeški prvaki in to je „Politik“, njihov organ tudi Mladoslovcem svetovala in živo priporočala. Pa naši *zgolj narodnjaki* (?) nimajo ne ušes ne srca za tak opomin — ker, ne da se več tajiti, oni so, *hote ali nehote v tesni zvezi*

Listek.

Šiba in palica.

(Dalje in konec).

Da, v šibo, ali po potrebi, v palico sem bil in sem še vedno zaljubljen, *virga tua et baculus tuus ipsa me consolata sunt*. Pa ne samo jaz, vselej je bilo na svetu tako, povsod so mladino sè šibo, odraščene s palico strahovali. Šiba je pela doma in po šolah, palica pri vojakihtd. Ni še trideset let, da so palico korporalom vzeli in komaj bo čez trideset let, od kar so šibo iz šole odpravili; to je „*Errungenschaft*“ naših naj novejših časov. Se ve da sem starokopitnež, ker hvalim šibo in palico, za kateri dve reči sedanji omikani svet nič več marati noče, zato pa ima tudi mladino, da je joj! in kaj še le pride? Šiba jim ni nespameti iz srca izbila, tedaj kaj bo? Nestrahovana mladina, ni bila ni, in ne bo nikoli kaj prida.

Ko so v začetku sedanjega stoletja začeli na Parskem prepovedovati, da se

nimajo otroci v šoli več sè šibo strahovati tedaj je rajnki škof *Mihael Wittmann*, takrat še le fajmošter, take otroke, kateri so si bili zaslužili, k sebi na svoj dom jemal in je dobro ošeškal rekoč: V šoli mi je prepovedano vas tepsti, pa na domu ne! Kako sem bil jaz tepen, sem uže zgoraj povedal, in vsi, ki imajo uže pet križev na hrbtu, in so v šolo hodili, utegnejo povedati, da je tudi njim šiba več ali manj pela. Nekdanji Greki in Rimljani so bili pač dokaj učeni in omikani, tako da naši učenjaki raje prebirajo njihove spise, kakor pa ali sveto pismo, ali knjige svetih cerkvenih očakov in učnikov; ali pa so bili kedaj zoper šibo in palico? Berite le *Martialis* 14, 80. *Juvenalis*, I, 15. *Apulejus* 9. *Met.* itd. itd. in videli bodete, da je bila *ferula* v šoli vselej potrebno orodje, tako da mi ni treba sklicovati se na sv. Hieronima, kateri pravi, da je marsikteri krat svojo roko umaknil, ko mu je imel učitelj „pöce“ dati. Kako gospoduje šiba v jutrovih deželah v šoli, popisujejo popotniki, ki tiste kraje obiskujejo in v sta-

rih časih se je pri Sirijanih šiba v šoli tako bistveno potrebno zdela, da so šolo imenovali *bet safto = domus virgae*, kar bi mi ad litteram *hiša šibe*, boljše *tepežnica* rekli. In to nahajamo po celem svetu, pri vsih narodih, v vseh časih: *šiba* je bila vselej in povsod v časti pri odgojenji otrok doma in v šoli. Ves človeški rod je vedno verjel, da *treba nespamet iz otroškega srca sè šibo pregnati*. Le varujte se šibe pri odgojenji otrok, pa bodo ti otroci, katerih sè šibo ne strahujete, enkrat, ali morebiti so uže zdaj, *vaša šiba!*

Šiba pri otrocih, palica je zdatna pri odraščanih. To se je nekdanj sploh verovalo. Moj rajnki fajmošter so mi to le resnično zgodbo povedali: „Ko sem bil še v Černicah za fajmoštra, mi pride neko nedeljo malo pred veliko mašo stotnik sè svojo kompanijo v vas. Stotnik pride k meni, in me prosi, naj kmalo začnem mašo, ker želi sè svojo kompanijo vrad pri sveti maši biti. Tedaj se ustopi kompanija vojakov pred cerkvena vrata, ker je bila cerkev vsa polna ljudi. Po evangelji se ober-

— z *ustavoverno* nemško-liberalno stran-ko (!).

Kaj nam je storiti? — Boj gré za pravico in resnico; volimo tedaj *prave narodnjake, neodvisne*, tedaj *ne uradnike* ker oni imajo zvezane roke, pa *verne*, ker le taki zamorejo vselej in povsod potegniti se za pravico in resnico.

Mož ki se sicer narodnjaka imenuje in dela, pa nima vere ali se sramuje, jo očitno spoznati, *ali ki ni naše vere*, ni za nas, in naj ga nekateri tudi do nebes povzdigujejo, *verni katoliški slovenski narod* ne bo nikdar *vsestransko* zastopal; zato takega voliti *ne smemo*, če nočemo propasti.

V tem smislu je za nas *verne* Goriške Slovence naš edini kandidat za državni zbor — **edino le dr. Josip Tonkli!**

Dopisi.

V Komnu, dne 27. julija. — Za danes zjutro ob 9. uri je bil povabil gospod Jožef Kovačič, tukajšnji posestnik, nekoliko veljavnih mož komeuskega sodnijskega okraja k privatnemu pogovoru, da bi se posvetovali o kandidatu za državni zbor v volivni skupščini kmetiških občin na Goriško-Slovenskem. Sešlo se je še precejšnje število povabljenih, ali vrnilo se je tudi nekaj *nepovabljenih*.

K tem pripada mladi gosp. Zega iz Koprive, mladi gosp. Živic iz Skopega v Sezanskem okraju in pa naš častiti gosp. c. k. sodnik z nekaterimi drugimi uradniki. Gosp. Kovačič je priporočal, naj bi se za kandidata postavil gospod dr. Tonkli, odvetnik v Gorici, kateri je spoznan za odličnega rodoljuba ne samo na Goriškem, ampak tudi v sosednjih deželah slovenskih. Ta predlog je našel v društvu splošen in in srčen odmev.

To pa ni bilo vseč nepovabljenim, pa vendar nazočim gospodom, in za to se vzdigne mladi gosp. Zega, hvali in do nebes povzdiguje *gosp. dr. Lavriča* in priporoča njega za kandidata. — Odgovarjal mu je možko in dostojno č. gosp. Lukežič, in vsi

nem kakor po navadi, da kaj malega popridigam; eden mojih ljudi se tedaj tudi, kakor je bila njegova navada, koj obrne da bi šel med pridigo ven iz cerkve. Ali ko pride do cerkvenih vrat, vzdigne tam stoječi korporal palico, in ga mahne dobro po hrbtu, rekoč: Moram jaz pridigo poslušati, zakaj pa ti ne? Moj Čerčan se ves pohleven spet v cerkev vrne; in pri spovednici poklone. "Kaj ne, da je palica tu dobro pomagala? Pri marsikteri cerkvi v mestu in na deželi bi taka palica prav dobro pomagala k temn, da bi ljudje med pridigo iz cerkve ne bežali. Drug zgled kolike dobrega palica ljudem prinese za more, je to, kar sem tu zgorej od majorja povedal. Tretji izgled je iz časov francoskih vojsk; povein vam tako, kakor sem večkrat slišal pripovedovati. V Laškem Št. Lovrenca je bil nekdo žakelj polno ovsu francoskim kojnikom ukradel. Tat se ni mogel dolgo skrivati, s žakljem in ovsom vred so ga francozi pred svojega častnika prignali. Ta ukaže koj klop prinešiti in tatu nekaj palic naštetih. Pri vsakem udar-

povabljeni so mu pritrjevali. Kar je zbrane pa naj več osupnilo je to, da je tudi *naš nepovabljeni gosp. sodnik govoril za dr. Lavriča*, in ta dogodek si moramo trdno zabilježiti in zapomniti, ker je posvetil z bengaličnem ognjem toliko hvalisano neodvisnost Sočanov od vladnih krogov.

Akoravno se je vsem možem čitalo na obrazu, da so za kandidaturo dr. Tonkli-a, so se vendar nekateri bali zameriti našemu gosp. sodniku, in zatoraj so se glasovanja zdržali, ali pa so zapustili dvorano, kedar je prišlo do glasovanja. Vendar pa je glasovalo 10 najveljavniših mož za dr. Tonkli-a, in dr. Lavrič dobil je samo glase: mladega gosp. Zege, Živica, našega gosp. sodnika in notarja. — Kedar je pa gosp. Zega vidil, da ima gosp. dr. Lavrič samo 4 glase Sočanov, *šel je na cesto zanj glase nabirat*, kjer jih je — kakor on trdi — dobil še 4.

Po tem dogodku smemo trditi, da je bil za kandidata proglašen dr. Tonkli, ker smo prepričani, da bi bil dobil vse glase, ako bi se ne bil vrnil v naše privatne pogovore naš gosp. sodnik.

Poročati Vam moram tudi, da je bil danes v Velikem dolu cerkven shod. Pri tej priliki se je bilo sešlo tam popoldne lepo število veljavnih rodoljubov iz bližnjih vasi, in tudi ti so za kandidata edinoglasno proglasili dr. Tonkli-a in si z možko besedo obljubili, da se bodo na vso moč prizadevali, da bode ta kandidat pri volitvah zmagal. — *Volilci na krasu* — ne dajte se slepiti od nikogar in marljivo in pogumno na to delajte, da zmore naš vrli kandidat dr. Tonkli. —

Iz Siseka, 27. julija. — (*Goveja kuga. — Umor.*)

Goveje kuge pri nas ne bo še konec. V Odri in Ibrastelnici (?), na levem bregu Kolpe, je v 8 dneh 40 goved pocepalo. Dotične oblasti so sicer že vse uredile, da se tej strašni bolezni kolikor toliko pot zapré, toda bojim se, da bodo nekteri gospodarji na svojo živino premalo gledali in s tem kugi vrata odpirali.

eu je nesrečni tat zajavkal, ali zraven stoječi so mu govorili: Spomni se na ukradeni oves! Te palice so mu res to tatvino in na to sledečo kazen tako globoko v spomin vteple, da jih ni mogel nikoli pozabiti, pa tudi mu ni nikoli več skušnjava prišla, komur kaj ukrasti. Da bi vsakemu tatu klop pripravili, in mu prav dobrih kaj naštel, stavim, da bi se marsikteri tat še poboljšati dal. Neki Anglež, *William Gifford Palgrave* *) pripoveduje o popisovanju poglavitnega vahabitskega mesta Rijada v sredi arabskega polotoka, da ker so Vahabitje dokaj goreči mohamedani, in na tanko svoje posebne mohamedanske šege in navade spolnujejo, tudi s palicami neubogljivim v glavo vtepajo, da se je treba višim postavam podvreči. Oni imajo svojo mestno stražo, kateri *medijije* pravijo; ta straža nosi vedno debelo palico seboj, in ima neomejeno oblast, vsakega prestopovalca kake posebne postave koj na mestu

*) Palgrave's Reise in Arabien. Leipzig 1867. Dyck.

Blizo Siseka so vjeli te dni kmeta, ki je zavrtnega napada in umora kriv; vdušil je namreč svojega soseda ter ga je na tihem zagrebel. Sodnijska komisija je dala truplo izkopati, in preiskava kaže, da je bil revež res vdušen, ker mu je goltanec neznansko črn. Naj vam pa tudi povém, kaj ga je do hudodelstva pripravilo. — Pravdala sta se delj časa zastran enega „čamca“ (tako déjo pri nas malemu čolnu) pa se nista mogla porazumeti. Nekega dne se srečata na polji tik hoste in se, kakor vselej, kedar sta se sešla, prav dobro skregata. Na zadnje zgrabi eden svojega nasprotnika za grlo in ga tako dolgo davi, da ga — vduši. Priča vsega tega je bil vaščan, ki je za košatim hrastom delal, pravil pa ni nikomur nič o tem, ker mu je ubijalec 100 gold. obečal, če ga ne izdá. Prešlo je po tem dogodku nekoliko dni, toda hudodelnik se je branil obljubljeni denar plačati. To je opeharjenega kmeta razjezilo; šel je k sodniku ter mu je celo stvar razodel. Zdaj sta oba zaprta. Bomo videli, kako bo zagrebška viša sodnija to zadevo rešila. Ljudje mislijo, da pride ubijalec na visiice.

Ogled.

Avstrija. Minister Stremayr je zakrmil spet v stari kolovoz. Liberalci so jako veseli, da se je ubogi grešnik spreobrnil. Tako daleč je bilo že prišlo, da je hotel kandidovati za državni zbor v nekem „klerikalnem“ volilnem okraju (v Feldbachu) na Štajarskem, a, ko je zapazil, da ne gre, ker mu pravna (katoliška) stranka na Štajarskem ne zaupa, začeli so officiozni listi trditi, da ni res, da v F. kandiduje. Zdaj mu ves židovski časnikarski zbor enoglasno zopet slavo poje. In sploh je ministerstvo, na katero je že močno letel sum, da hoče postati „reakcionarno“, ali konservativno, milost našlo pri papirnem liberalnem občnem menenji.

Tako se je ta kamen srečno odvalil od serca „starih“ ustavovercev-centralistov.

pretepsti, kjer ga dobí. Posebno so hudi čez tiste, kateri tabak pijejo *), kar imajo za velik greh; in pa na tiste, ki ne pridejo, posebno o petkih (petek jim je to, kar nam nedelja) v mošejo k molitvi. V tej reči ne prizanašajo nobenemu, bodi si kterege stanu koli. Kraljev brat ni prišel enkrat k molitvi; mestna straža ga zgrabi, na mestni ulici na tla vrže in ga tako krepko s palico našeška, kakor da bi bil navaden meščán. Prvega kraljevega ministra je ta straža enkrat tako pretepla, da je vsled tega dva dni po tem umerl. Tako pripoveduje Palgrave, ki je bil leta 1862 v Rijadu. Da bi imeli pri nas tako stražo, stavim, da bi bile naše cerkve vsako nedeljo in vsak praznik natlačene; pa tudi ne bi vsaki smrkovec tabaka pil.

Pa dovolj bo uže tega. Kratek povzetek vsega, kar sem tukaj čenčal in kvasil, je ta le: Šiba je pri otrocih, palica pri odraslih mnogokrat potrebna, da se

*) Naši Slovenci pravijo tabak piti (kaditi je bolj po nemškem „rauchen“), kakor Arabljani šareba.

Sivi lasje jim rasejo samo še zavoljo „mladih“, ki nočejo nehati se svojim nagajanjem in strankarstvom. Osupnilo jih je tudi to, da je postal drž. svetovalec Braun, ki je ravnatelj kabinetne pisarnice cesarjeve) — baron. Ta gospod ima namoč velik upliv, kedar gre za kako spremembo v ministerstvu ali vladnem sistemu. Torej se ustavoverci seособno „stari“ boje, da ne bi Braunovo pobarčnenje pomenilo kaj njim nevsječnega. Bodi si pa temu, kakor koli, pred koncem razstave ne verjamemo, da bi sedanje ministerstvo padlo.

Govori se, da je presv. cesar po nadv. Albertu dal vedeti ruskemu caru, da pride jeseni v Petrograd.

Na Dunaj pride te dni (31. jul.) perzijanski šah, in sicer iz Milana skoz Tiroljsko.

Volilno gibanje, je povsod jako živahno in bodo letošnje volitve gotovo naj zanimiviše in važniše. Pretekle dni se je spet veliko pisalo, ali ima iti opozicija v drž. zbor, ali ne. Na Češkem so zdaj časniki za „ne“. Tiroljci menda pravijo, da, če Čehi ne pojdejo v Beč, oni tudi ne. Sicer pa je ta zadeva „odprto vprašanje“. Škoda le, da se toliko že zdaj o njem govori, ker ga imajo še le izvoljeni poslanci rešiti.

Nar bolj bi nas mikalo volilno gibanje po Slovenskem, ko ne bi se vpletalo va-nje toliko ostudnosti od strani onih, ki so se zarotili, da prestvarijo naš narod po kopitu tistega piškavega liberalizma, ki je prišel pri vseh pametnih in treznih politikarjih vseh držav že ob ves kredit. Pa ne lé podirujočega, brezprincipnega liberalizma, tudi nositeljev njegovih nagota in sramota čedalje očitniša postaja. Mislite na finančno krizo in na pohujšljivo zadevo lvovsko-črnoviške železnice. V poslednjem oziru je prišlo zdaj še to na svetlo, da ni sedanji min. Bahans tisti poštenjak, ki je Giskra-o po prstih krenil, ampak prejšnji min. Schaffle, kateri je dotično preiskavo pričel in tako daleč dognal, da je ni mogel sedanji gosp. minister več pod klop vreči, temuč bil prisiljen akte sodnji izro-

jim pamet iz hlač nazaj v glavo potisne, ali pa da se jim nespamet iz srca izbije. To potrebo so vselej in povsod vsi spoznali, samo naši preomikani časi so šibo in palico odpravili. Res ste se šiba in palica kakšenkrat zlorabile, ali propter abusum nun est tollendus usus. Jaz sem bil, sem, in bom vselej za pametno porabo šibe in palice in morebiti doživimo čase, da se zopet vpeljete. Dvonogatih oslov je vselej dosti na svetu, in modri Sirah pravi: „Klaja, in palca, in breme je za osla“ (Sir. XXXIII, 25.), šiba pa za nepokorne otroke. Tako dokazovanje a posteriori je pri otrocih vselej več zdalo, kakor vse dokazovanje a priori. Vsakemu svoje: „Konju bič, in oslu uzda, neumnežem pa šiba po herbtu“. (Peg. XXVI, 3.) Dixi!

čiti. — Enake reči se pri nas na Slovenskem godijo. V zadnji številki „Gl.“ smo omenili nekaj o podkupljenji nekoga „mladoslovenskega“ korenjaka. „Narod“ je na to posl. Hermana pozval, naj pové, kdo je oni podkupljenec in v št. 205 dun. „Vaterland“-a od 27/7 t. l. se je g. H. oglašil. Herman je v nekem privatnem študentskem shodu v Gradcu rekel, da iz verjetnega vira ve, da je „nemško-liberalno ustavoverno društvo za izobraževanje ljudstva“ („Volksbildungsverein“), katero izdaja list „Dorfbote“, izdajatelju ljubljansk. „Tednika“ ponudilo ne le časopis „Dorfb.“, tem več tudi še denarno podporo za „Tedn“. Ko je bil prinesel graški (katol.) „Volsblatt“ notico zadevajočo „podkupljenje nekoga Mladoslovenca“, prišel je en dijak k g. Hermanu razlagat mu, da studentje so nedolžni glede na vest v „Volksblattu“. Ta student je Hermanu pravil, da je tudi on iz družega vira slišal, da dobiva „Tedn“. res denar iz „verfassungstreuterskega dispositionsfonda“. Tu jih imate! To so Vaši osrečevalci, ljubi Slovenci! Plučani so, da širijo med Vami tuji liberalizem, brezverstvo in vsled tega razpor v domačem taboru; plučani so, da podkopavajo narodno blagostanje! In od kod ta prikazen, da jih vladni možje hvalijo in podpirajo? Od tod, ker delajo z njimi za nemško ustavaštvo, in sicer pod krinko narodnjaštva vspešniše, nego bi mogel „Tagblatt“. Nikar pa ne mislite, da je samo „Tednik“ nemško vladno-ustavoverno dete, o svojem času pridejo še druge reči na dan. G. sodnika Š. obnašanje v Komau (27. jul.; gl. dopis iz Komau!) je pri nas na Goriškem prvi zarek od onega soluca, katero bode v kratkem obsevalo vse naše „mlado“ „poštenjastvo.“ — Vendar pa je dobro znamenje to, da „Nar.“ že nekako moledva za nekaj sedežev poslanskih za svojo stranko. Na Češkem — pravi — so si „stari“ in „mladi“ lepo razdelili ne seboj poslanstva, vsaka stranka 18 jih bode imela — in pri nas Slovencih? naivno praša. No, no!

V Dalmaciji ste se slovanski stranki

Valentina Staniča

mladost in studentovska leta. *)

Studia, quae sunt in adolescentia tanquam in herbis, significant quae virtutis maturitatis, et quantae fruges industriae sint futurae.

Cic. pro Caello.

Dober četrtert ure nad Kavalom, na levem bregu Soče je prijazna vas Bedrež (v starih listinah Wodras), ki šteje 15 ognjev in spada z nekoliko več vasjo Logi pod isto občinsko in katastralno upravo. Bedrežani so precej premožni. Polja imajo veliko, tudi živine še doberšno redijo. Njega dni, ko je vinska trta bolje rodila, imeli so prepodne kleti vina. Prodajali so ga na Tominsko in v bližnjo Gorico, kar

*) Ker sem imel lepo priložnost, občevati z ljudmi, ki so rajncega Staniča dobro poznali in z njim v ozi dotiki bili, pozvedel sem o njegovi mladosti marsikaj, kar tukaj priobčujem, da se siviimi pripovedovalci vred v grobu ne zaspi. Morda bodo po tem opisu Staniča drugače sodili tudi tisti, katerim je, dokler so ga še v svoji sredi imeli, ne malo presedal, češ da je posebnež, da je surov. — Posebnež je res bil, rokovice tudi ni poznal, a bil je mož, kakoršnega naša goriška slovenska stran še ni imela. Po delih cenite moža, ne pa po suknji in hoji! Pis.

porazumeli: italijanska stranka je osamljena: Tako je prav. (Naši čitatelji naj panikar ne mislijo, da so dalmatinski Danilovci in Klaič-evci to, kar naši „stari“ in „mladi“. Voditelji so vsi duhovni; za brezverski liberalizem ne gre tam doli; samo to je stroge narodnjake poslednji čas razkačilo, da je Danilo-va petorica za volilno reformo glasovala in da se ona sploh bolj na vladino stran nagiba.)

Zastran bana hrvaškega ni še vse v redu kakor smo v enem prejšnjih listov poročali. Zdaj sta 2 ogerska ministra v Zagrebu in tudi na Dunaji se menda ta ista zadeva pretresa.

Italija. V Rimu je bil 25. jul. konsistorij; sv. o. papež so imenovali mnogo novih škofov za razne dežele. — Procesije ital. vlada prepoveduje, češ da so zdravju nevarne.

Španjska je zdaj naj zanimiviša dežela. Ne le da se južne okrajine ne brigajo za ministerstvo v Madridu in da od severja Karlisti pritiskajo, ločila se je še tudi kortesov (državnega zbora) manjšina od večine in vlade in namerava napraviti posebno vlado v Kartageni, kamor so se že podali nekateri poslanci. Ti vstajniki imajo tudi že nekaj ladij (vojsknh) v svoji oblasti. Madridska vlada je zaukazala, da naj ima one vstajniške ladije vsakdo za morske roparje (pirate). To povelje si je naj pred k sercu vzela pruska fregata „Friedrich Karl“ in je vjela eno vstajniško (španjsko) ladijo „Vigilante“, na kateri je bil tudi načelnik vstajnikov, Galvez. Ta ladija je hotela iti pomagat vstajnikom v Almerijo. Prusi so odrinili z vjetim vstajniškim v angleški Gibraltar, ali vstajniki v Kartageni so žugali, da umorijo pruskega konzula, če nemški poveljnik vjetnikov ne izpusti. Za to jih je izpustil, pa ne izročil oblastnikom v Madridu.

To vtikanje Prusov v španjske zadeve se je zdelo vsem sumljivo, in za to se je začelo govoriti o kandidaturi Hohenzollerški, t. j., da misli nemška vlada posaditi na

jim je lepih krajcarjev neslo. Tudi sé svilorejo so se že od nekdanj pečali in se še pečajo. Pri sosedih so bili Bodrežani že od pamtiveka na glasu kot pridni, varčni in skoz in skoz pošteni ljudje. Te lepe lastnosti se jih navadno držijo, če si morajo tudi na tujem kruha iskati. Dokazov za to imamo dovolje, omenimo pa samo to, da je Bodrežan Ivan Jakob Makarovič, „ventionum Imp capellanus et beneficiatus aulicus ad s. Theobaldum“ na Dunaji, zapustil fideikomisen legat, od kterega dobiva njegova rojstna hiša št. 18 dobrih 300 gold. na leto. **)

* *

V tej vasi, pri Cerovščkovih h. št. 19, je zagledal Valentin Stanič luč sveta 12. februarija 1774. Njegovi starši Andrej in Marija, rojena Ipavec, so bili premožni in občespoštovani kmetje. Imeli so razen Valentina še petero otrok: Tomaža, Marino,

**) V svojem testamentu od 22. maja 1761 je volil omenjeni denar: de rebus, quas tum ex eruditione juventutis, tum ex aliis laboribus praesertim „parsimonia“ comparavi. Pis.

španjski prestol kakega pruskega kraljeviča. To pa je bilo ravno navidezni vzrok francoske-nemske vojske l. 1870. — Karlisti dobivajo topove i. d. r. z Angležkega. Francoska vlada jim je na tihem prijateljica. — Po novejših vestih ni imel poveljnik pruske fregate nikacega pooblastila od stroje vlade, vsled kterega bi se bil smel vtikati v španjske homatije.

Domače novice.

(Mesto kor-vikarja) po preč. g. kanoniku Andr. Legiši izpraznjeno je do 1. septembra t. l. razpisano. Prosileci morajo biti slovenskega jezika popolnoma zmožni.

Razne vesti.

— „Narodu.“ št. 172 od 29. jul. t. l. — „Utoneli gimnazijalec Golob — naš italijanski magistrat“ — „Glas“ — „zvonovi jezuitske cerkve“!! — Eno staro petico mu damo, če nam kdo ugane zastavico, kako te štiri reči v kup gredó. Po logiki „Narodovega“ poročevalca ni goriški magistrat zato nič storil za najdenje utopljenca, ker je „klerikalen in (čujte!) „Glasu“ nekoliko ugaja!“ Kako in zakaj magistrat „Glasu“ ugaja, tega nam „Narod“ ni povedal. — Ali kaj je vsa sl. magistrata „klerikalnost“ in njega „ugajanje“ proti trmi hudobnih „jezuitskih“ zvonov, ki niso hoteli sami od sebe zvoniti?! In kaj je vse skup proti temu, da je auktor notice v „Nar.“ v XIX. stoletju čudeža pričakoval, da se bodo zvonovi sami od sebe začeli gibati?! *Naročiti* ste imeli, pa bi se bilo zvonilo, kakor na Placuti. — Kar se pa tiče pesmi, da „brez plačila neče se nikomur zvoniti“, vemo, da se po mestu brez plačila veliko zvonilo o — rajncega M. Goloba zapuščini. Znabiti bi čist račun o tej stvari pripomogel, da se nesoglasno zvonjenje ubere.

— Kako se novi „Slovenski Tednik razširja? Dr. Vošnjak potuje zdaj po Kranjskem in Štajarskem s celimi snopi svojega „Tednika“

Marijano, Dorotejo in Katarino. ***) Oče Andrej je želel, da bi se vsaj sinova šolala, pa kje, ker tačas še niso imeli šole v Kanalu, kam drugam ju poslati mu pa ni kazalo. Zato naprosi branja in pisanja veččega znanca iz Lomskih Logov na Tominskem, naj mu pride na dom fanta podučevati, kar je tudi rad storil, nekaj iz prijaznosti, nekaj pa tudi zato, ker je vedel, da ne bo zastoj.

Oba sta se dobro učila, toda Valentin je Tomaža daleč prekrosil; zato si je oče mislil, kaj bi bilo, ko bi ga v šolo dal, če ne bo „gospod“, bo pa vsaj več kot navaden kmet. Materi je bila ta misel všeč in v kratkem se je po vasi govorilo: Cerovščkovi dajo mlajšega v šolo.

(Dalje prih.)

***) Tomaž je ostal na domu in je po oči gospodarstvo prevzel, hčere so se pa vse prav dobro omožile: 1.) Marina, roj. 20j2 1776 je prišla 28j2 1791 h Kraljevim h. št. 6 v Morsko. — 2.) Marijana, roj. 12j2 1778 h Kovacičevim v Avče 9j2 1795. — 3.) Doroteja (Tejca), roj. 15j1 1780 se je poročila 29j1 1800 z Matejem Bucikom na Vrhu h. št. 6. — 4.) Katarino roj. 7j11 1781, ki je bila nekaj mesecev pri gosp. bratu Valentinu za kuharico, vzjel je Banjščkar Stefan Zbožgar 20j5 1805 leta. Pis.

kriče: „kupite!“ „kupite!“ Kdor pa ga noče, temu ga zastoj vsili. Tako je potovaje na Štajarsko 18. t. m. na železnici iz Ljubljane v Laze zadel na nekoga naših rodoljubov in brž mu ponudil „tednik“. Ko naš poštenjak reče, da ga ne mara, mu dr. Vošnjak vsili 12 iztisov zastoj do konca tega leta!!

Naš rodoljub, prišedši domu, je raztrgal liste za porabo na nekem kraju, ki se očitno ne imenuje. In „Narodovci“ se drznejo slepiti bralce, kako da kmetje segajo po tem listu! Ker dr. Vošnjak nima premoženja, mora pač „narodna tiskarna“ silno radodarna biti ali pa — kdo drug.“ — „Nov.“ — (Vse, kakor pri nas. — Ur.)

— „Soča“ — je sklicala včeraj svoje verno vdane v javni — ne „skrivni“ — zbor, ter jim je pokladala na drobno srčice, naj volijo kandidata za državni zbor. „Zbohnala“ je skupej celih 45 glav. G. Matija Doljak je stavil nasvèt, naj „Soča“ nobenega kandidata ne postavi, ali „verno skupej zbrani“ s tem niso bili zadovoljni. Nekdo ja vroče priporočal predsednika „Soče“, in pri glasovanju je dobil dr. Lavrič 37 glasov, dr. Abram 7, Matija Doljak 1 glas. Gospodje so premalo „bobnali“ ali pa so imeli malheur, kakor „gun dan“ — da bi ga nikdar ne bilo! — v Rifenberku, ko se jim je nekaj smešnega pa prav ominoznega pripetilo. Aj ti ovca, grda ovca!

— „Gorica.“ V ponedeljek je povabilo polit. društvo „Gorica“ nekoliko društvenikov, da bi se dogovorili o kandidatu za prihodnji državni zbor. Ker se neki možicelj po mestu in okolici usti, da so trije nazoči možje za dr. Lavriča glasovali, povemo tukaj, da se ni nobeden zoper dr. Tonkli-ja izrekel. Omenjenemu vohunu, ki je sicer Čahejeve postave, pa dolgega jezika, priporočamo več molčanja, ker so nas nedavno njegovi tovariši podučili, da je s to lastnostjo lep dobiček sklenjen: „schweigen ist gold!“ — Za drugo pa priporočamo tega „povsod pričujočega moža“ za poslanca, sosebno vam gorjanom. Njega se oklenite, njemu se sladkajte, napravil vam bo za kozé — bele cesté. Ni kavelj, ali je mož zató.

— Oče in hči sta si v laseh. — Očka „Narod“ pripoveduje, da je dobil dr. Lavrič v K. 13 glasov, hčerca „Soča“ mu je pa 2 pohrustala in ostalo jih je samo 11. Ljudje, ki so včasih kaj vedeli, trdijo, da sta pri glasovanju oba malko spala, zbudivša se pa malo polasala. Bobnati, bobnati je treba!

— Število prebivalcev po glavnih mestih Evrope se je v zadnjih letih zelo pomnožilo; tako šteje London 3.350.000 prebivalcev, Paris 1.500.000, Carigrad 1.000.000, Berlin 900000 in Dunaj po naj novejši štetvi 901.000.

— „Slovenska čebela“, Pod tem naslovom je začelo izdajati „kranjsko čebelarsko društvo“ list v povzdigo čebelarstva. List velja za celo leto gold 50 kr.; učiteljem in manj premožnim kmetovalcem se pošilja za 75 kr.

— Sredstvo proti koleri, Na Francoskem priporočajo nekateri časniki kot sredstvo proti koleri; „Oblačite svilnate srajce, svilnate nogovice, svilnate hlače, pa se ne bojte kolere.“ Menda zato ni nikdar kolere na Kitajskem, ker nosijo Kitajci (Kinezi) le svilnato obleko.

— Papeževa radodarnost. Kardinal in papežev tajnik Antonelli je poslal po papeževem povelju škofu bellunskemu 3000 lir, da je razdeli med prebivalce, ki se pri zadnjim potresu naj večjo škodo trpeli.

— Pri Seitz-u se ravnokar tiska obširno pojasnilo g. Žnidarčič-evega „Ključ“-a.

— Za zvonove na sv. Gori so darovali: Farmani in vikar v Vipolžah 45 gl.; č. g. Jos. Šlunder, vikar v Branici 5 gl.; č. g. Jos. Bajc, vikar v Kronbergu 3 gl.; Jos. Pelicon, fajmošter v Zgoniku 5 gl.; Tomaž Kralj 1 gl.; Marrijana Milič 50 kr.

— Za spominek na sv. Gori: Farmani in vikar v Vipolžah 5 gl.

— Za Staničev spominek so darovali: č. g. Keber Ant., vikar v Batah 2 gl.; č. g. Jos. Bajc, vikar v Kronbergu 2 gl.; č. g. Brezovšček Andr. mlajši, vikar v Ravnici 2 gl.; č. g. Vinko Štubelj 2 gl.; č. g. Marko Valles 2 gl.; č. g. Alojzij Carli, kaplan v Mirni 2 gold.

Borsni kurzi na Dunaji 31. julija.

	gl. kr.
Enotni drž. dolg. v papirju	67.40
„ „ „ „ srebru	72.75
Drž. posojilo leta 1860	102.25
Akcije narodne banke	964.—
Kreditne akcije	214.—
London	110.90
Napoleon d' or.	8.87 1/2
Cekini	—.—
Adžjo srebra	107.75

Tržna cena.

	gl. kr.
Pšenica	3.10
Rež	2.15
Ječmen	4.16
Oves	1.30
Koruza	1.90
Fizol	2.60
Krompir	2.—
Seno	1.30
Slama	1.—

Oznanilo.

P. n. gospodom posestnikom!

Podpisano ravnateljstvo vabi vse posestnike k zavarovanju vsakovrstnih poljskih pridelkov, klaje in žita, spravljenega v kozolcih (stogih) ali v kopicah, proti škodi po požaru.

„Prva občna zavarovalna banka Slovenija“ se nadeja tem obilnejše udeležbe pri zavarovanju pridelkov

ker se sklepajo zavarovanja lahko na mesece in se s prav nizko premijo odvrnejo škode, ki bi utegnile nastati po požaru.

Zavarovalni oglasi se prejema pri ravnateljstvu v Ljubljani v lastni hiši banke Slovenije „v Zvezdi“, kakor tudi pri vseh okrajnih zastopnikih, kjer se dobivajo društvena pravila, tarife in razjasnila.

V Ljubljani dne 15. julija 1873.

Ravnateljstvo „prve občne zavarovalne banke Slovenije“.